

К 792/Д 87

120000868755

5

ДРАМАТИЧЕН ТЕАТЪР
• САВА ОГНЯНОВ •
РУСЕ

$$K \frac{792}{284}$$

МАКСИМ ГОРКИ

ПОСЛЕДНИТЕ

трагически панаир

в две части

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868755

посвещава се на славната
шестдесетгодишнина на
великата октомврийска
социалистическа
революция

447835

постановка

АРКАДИЙ Ф. КАЦ

народен артист на Латвийската ССР

сценография

ТАТЯНА М. ШВЕЦ

заслужила деятелка на изкуствата на ЛССР

гости от Държавния руски драматичен театър в

РИГА

преведе от руски език

ЛЮДМИЛА АЛТЪНОВА

редакция

ВАСИЛЕН ВАСЕВ

тържествено откриване
на театралния сезон 1977 — 1978
1 октомври, в операта

действуващи лица

ИВАН КОЛОМИИЦЕВ ВАСИЛ ПОПИЛИЕВ
народен артист

ЯКОВ, негов брат ГЕОРГИ НИКОЛОВ

СОФЯ, жена на Иван МАРИНА ПРАШАНОВА

АЛЕКСАНДЪР ГЕОРГИ РАДОМИРОВ

НАДЕЖДА ЖИВКА ПЕНЕВА

ЛЮБОВ ИВАНКА БЕНЧЕВА

ПЬОТЪР ВАЛЕНТИН ГАДЖОКОВ

БЕРА ВЮЛЕТА СЛАВОВА

Госпожа СОКОЛОВА ДИАНА ДЕЯНОВА
СТЕФКА СТЕФАНОВА

ЛЕШЧ, мъж на Надежда ТРАЙКО НАЧЕВ

ЯКОРЕВ, полицейски пристав ВЛАДИМИР БРАТАНОВ

ФЕДОСЯ, ЕЛЕНА СТЕФАНОВА
бавачка, много стара, глуха народна артистка

ПРИСЛУЖНИЦА АЛБЕНА КАЗАКОВА

МАКСИМ ГОРКИ

60-ГОДИШНИНАТА НА РЕВОЛЮЦИЯТА И НИЕ

Както за всяко българско сърце, така и за нас 60-годишнината на Великата Октомврийска социалистическа революция е празник особен, голям, вдъхновяващ. Това е хребет, от който се виждат нови простори, отвъдни светлини, дълбоко очертани коловози. И нашата вяра в бъдещето става по-убедена, по-оптимистична, по-ведро устремена.

Ние сме щастливи, че в дните на празника чувстваме до нас крепкото и неотлъчно дружеско рамо на най-скъпите си приятели — колегите от Руския драматичен театър в Рига, Латвийска ССР. Нашата дружба, извървяла вече богат и съдържателен път, изпитана от далечното разстояние, но и от продължителността на не един и не два театрални сезона даде вече хубави плодове. На русенска сцена живее постановката „На дъното“ от Максим Горки, осъществена от рижки екип. Тя ни донесе големи и заслужени творчески завоевания, висок творчески авторитет. На рижка сцена живее пък постановката „Крайт остава за вас“, осъществена от русенски екип, която е несъмнено събитие в живота на нашите съветски приятели.

И ето ни пред прага на големия празник, отново напрегнали сили за много серпозно и отговорно творческо дело — постановката на „Последните“ от Горки, с гост-режисьор Аркадий Кац и гост-художник Татьяна Швеиц от Руския драматичен театър в Рига. Несъмнено това е нов художествено-творчески дар, резултат на нашата силна и искрена дружба със съветския съвременен театър. Този дар е обогатен в стойността си и от факта, че нашите гости не осъществяват вече реализирана своя постановка. Не пренасят веднъж достигнати резултати, не повтарят получени образци. С истинско творческо и колегиално доверие, с убеденост в големия талант на българския артист, в равностойно сътрудничество с целия наш колектив, режисьорът и художничката от Рига изграждат на русенска сцена свършено ново и оригинално свое решение. Всичко това прави постановката на „Последните“ истински съвместна творческа реализация, съвместно означаване на забележителната годишнина на революцията. За нас, русенските театрални дейци сътрудничеството и дружбата с колектива на Рижкия театър е повод за ускоряване на съзидателния ритъм, за нов полет на вдъхновението. Рамо до рамо с рижките си приятели ние по-силно чувстваме празничния пулс на събитieto, по-дълбоко осъзнаваме смисъла и значението на годишнината в нашето неспокойно време, когато най-важно от всичко е да се опреш на братски протегнатата дружеска ръка.

ЗИНОВИЙ СЕГАЛ, завеждащ литературната част при Руския драматичен театър в Рига представя своите колеги:

АРКАДИЙ КАЦ е роден в Одеса, завършил е Одеското театрално училище и работи известно време като актьор. После постъпва в Ленинградския институт за театър, музика и кино „Островски“, където под ръководството на професор А. Музил получава специалност режисура.

Режисьорската си дейност Аркадий Кац започва на сцената на Ижевския драматичен театър „Короленко“. От 1963 година Аркадий Кац е главен режисьор на Рижкия руски драматичен театър. Тук неговото майсторство се разкри широко и доби творческа зрелост.

Той е създател на най-хубавите спектакли в нашия театър: „Егор Буличов и другите“ и „На дъното“ от Горки, „След сто години в брезовата горичка“ от Карастильов, „И най-мъдрият си е малко прост“ от Островски, Темп'29“ по Н. Пагодин (заедно с Белявски) и много други.

Режисурата на Аркадий Кац се отличава с дълбочина на замисъла, с точност и изразителност на сценичното решение, с лаконизъм. Неговите спектакли са винаги с точна режисьорска мисъл. Той умее да съчетава формата със съдържанието, да намира свои пътища за разкриването на пиесата.

Аркадий Кац е един прекрасен ръководител на театъра. Репертоарната линия на театъра, неговите художествени принципи, борбата за създаване на единен актьорски ансамбъл, творческата атмосфера — всичко това е свързано с художествените и организаторски качества на Аркадий Кац. Творчеството му е истинска школа за режисьорско майсторство.

ТАТЯНА ШВЕЦ е родена в далечния Север, в Архангелска област. Учи заедно с Аркадий Кац в Ленинградския институт за театър, музика и кино „Островски“.

След завършването на института Татьяна Швец работи в градовете Ижевск и Калининград. От 1965 г. тя е художник в Рижкия руски драматичен театър. Тук тя създава цяла галерия ярки изобразителни решения на спектакли, получили широко признание от театралната общественост. Художествената мисъл на Швец се отличава със смелост, неочакваност, строгост и широта. Тя се проявява със спектаклите: „Скъсаната рубла“ на С. Антонов, „След сто години в брезовата горичка“ на Карастильов, „Болшевики“ на Шатров и други. В сценографското изкуство на Швец се използва цялото сценично пространство, всеки детайл е дълбоко обоснован. Тя удивително точно намира образа на спектакъла. Нейните декори възплъщават основната мисъл на постановката, основната идея.

Оригиналният образен език на Татьяна Швец позволи на художничката да спечели широка известност не само в републиката, но и отвъд нейните предели. Работите на Швец неведнъж са отбелязвани с награди на прегледи, фестивали и изложби.

Макет на постановката

Нашите гости по време на репетиция.

НАШИТЕ ГОСТИ ЗА СВОЯТА ПРОФЕСИЯ

С Аркадий Кац и Татьяна Швец имяхме дълги разговори, присъствувахме на техни репетиции. Но мисли за изкуството обменяхме с тях и в часовете за отдих или просто в разходките из красивия наш град, който те много обичат. Така се родиха тези откъси от нашия театрален бележник.

АРКАДИЙ КАЦ:

Драматургията на Горки ме привлича с присъствието на ярки, категорични характери. Горки има свое собствено, индивидуално отношение към живота. Горкиевите пиеси са една прекрасна публицистика. В този автор има чудосно съчетание на дълбока психология с ярък публицистичен нерв.

Защо Товстоногов, Любимов, Ефрос са големи режисьори? Защото те по свой индивидуален, самобитен начин пречупват явленията на света в своите спектакли.

Режисьорът трябва да бъде индивидуалност. А това значи собствено мислене, собствен възглед за света, собствена позиция за многобройните явления в живота.

Театралното изкуство е винаги в непрекъснато движение. Театърът не може да се канонизира. Иденте в театъра остаряват. Времето винаги поставя нови задачи пред театралните творци. И ние със спектаклите си трябва да отговорим на тези задачи. Театърът не може да бъде затворен във времето.

На сцената главното лице е актьорът. Иденте на историята и съвремеността винаги ще се изследват с мислите и преживяванията на живия човек — АКТЬОРА.

Разделението на емоционален и интелектуален актьор е неправилно. Талантливият артист — това е мисъл и сърце.

Хубавият спектакъл се ражда тогава, когато има истинско сътрудничество между трите компонента: автор — режисьор — актьор. Пренебрегването на единия е гибелно за постановката.

Винаги съм се възмущавал от някои мои съвременници, равнодушни към проблемите на света, към човека като сложна душевност, към любовта, към обикновените неща в живота. Всичко за тях е безинтересно. И винаги съм се стремил моите спектакли да бъдат вик срещу равнодушните. Дано този вик зрителите оценят и в „Последните“.

Русенските артисти са талантиливи хора. В тях ме възхищава и чувството им за колективизъм, за грижа към партньора. Те притежават творческа дисциплина, така необходима при раждането на един спектакъл.

ТАТЯНА ШВЕЦ:

Сценографията е един от главните елементи в спектакъла. Талантливата сценография материализира визуално режисьорската мисъл.

За коя сценография съм: за условната (или както често я наричат зрителите „модерна“) или за натуралистичната (или: зионистичната). Моят отговор е: зависи от пиесата, зависи от режисьорската идея на спектакъла. Право на съществуване имат и двете, стига те ясно да спомагат за извеждане на главната мисъл в постановката. Против тази сценография съм, която напомня ребус и зрителят трябва дълго да си напруга мисълта, за да отгатне какво е искал да внуши художникът.

По време на работа с постановчика обсъждаме няколко варианта за сценографско решение, докато стигнем до най-точния, възплъщаващ авторовата и режисьорска концепция на поставяната пиеса.

Когато мисля за оформлението на един спектакъл, аз се стрема към такава сценография, която от една страна да звучи като обобщение, а от друга — да помага на актьорите със наличието на конкретна атмосфера. Търся пропорцията между метафоричното внушение и конкретността за реално съществуване на драматичните герои.

Моите предпочитания са към класиката, но това не значи, че аз не съм работила с вдъхновение и над съвременни пиеси.

Може пресилено да прозвучи, но аз съм влюбена в Русе. Като художник смятам, че градът е устроен и планиран чудесно, има много живописни улици и площади. Градът е интересен сутрин и вечер със своята ярко специфична атмосфера.

ИЗ ЛИТЕРАТУРНИЯ АРХИВ

За първи път „Последните“ е отпечатана в „Сборник на обществото „Знание“ за 1908 година“, книга 22, СПб. 1908. Едновременно с това пиесата излиза и в отделна книга в издателството на И. П. Ладжников.

Появяването на „Последните“ е отбелязано през лятото на 1908 г. от В. И. Ленин в писмо до М. А. Ульянов.

Над пиесата „Последните“ Горки работи през 1907—1908 година. Първоначално тя се наричала „Баща“. През септември 1907 година Горки изпраща пиесата на И. П. Ладжников с писмо, в което го моли да разбере възможна ли е постановка на драмата в берлинските театри, тъй като в Русия тя не може да бъде представена на сцена поради цензурни пречки.

Горки продължава отново работата си над пиесата през ноември 1907 година. Още тогава пише на Ладжников, че е възможно да му изпрати пиесата „Баща“ след като я поправи.

Максим Горки завършил работата си над пиесата, получила в окончателната си редакция заглавието „Последните“, през пролетта на 1908 година. През април същата година Горки съобщава на К. П. Пятницки, че му изпраща пиесата „Последните“.

В „Сборника на обществото „Знание“ пиесата се появява с цензурни съкращения.

За представяне на сцена пиесата била забранена от Главно-то управление по печатните дела. В архива на Горки се пази цензурен екземпляр с резолюция: „За представяне се смята неудобна. СПб. 10 юни 1908 г.“.

От 1923 година нататък пиесата се включва във всички събрани съчинения на писателя.

АНТОН ЧЕХОВ, 1903:

... Заслугата на Горки... е в това, че той пръв в Русия и въобще в света заговори с презрение и с отвращение за еснафството именно точно тогава, когато обществото бе подготвено за този протест.

ВЛАДИМИР И. ЛЕНИН, 1910:

... Горки е безусловно най-крупният представител на пролетарското изкуство, който много направи за него и още повече може да направи.

РОМЕН РОЛАН, 1917:

... Максим Горки беше един от немногото, които запазиха недокоснати своя разум и своята любов към човечеството.

АНРИ БАРБЮС, 1932:

Горки е велик човек, който цели четиридесет години господствува в световната литература.

МАРТИН АНДЕРСЕН-НЕКСЬО, 1932:

Максим Горки е не само изключителен художник, той е нещо повече, той е живо превъплъщение на своята епоха.

ТЕОДОР ДРАИЗЪР, 1936:

. . . Само тази литература, майстор на която беше Горки, която виждаше великите скърби и радости на нашия реален живот — само такава литература пробужда и насочва човешката мисъл.

ИОРДАН ИОВКОВ, 1936:

Неговото голямо значение е в туй, че той като Пушкин, е най-верният и най-искрен изразител на руския народен дух.

БЕРТОЛТ БРЕХТ, 1936:

Високата художествена и политическа стойност, която представлява Горки в руската и в световната литература, не подлежи на никакво съмнение и едва ли се нуждае от особени доказателства.

ЕЛИН ПЕЛИН, 1946:

Той като всички големи хора, не можеше да бъде нито постигнат, нито подражаван. Но той ме научи на много работи, които един обикновен писател трябва да знае.

представлението се води от
КЮРАНА ПЕНЕВА

текста следи
ЕФРОСИНА ГРИГОРОВА

технически сътрудници

Худ. изпълнители: Виктор Христов, Христо Луканов. Зав. техн. и проектантско бюро — Петър Гузелски. Ръководител организация и реклама — Надежда Ванева. Ръководители художествено осветление — Георги Харалампиев, Димитър Ников. Звуково оформление — Цвятко Ячев. Театър-майстори — Кънчо Начев, Здравко Владимиров. Тапицерско ателие — Йордан Петров. Завеждащ театрален реквизит — Васил Сапунджиев. Шивашко ателие — Стефка Божанова, Драган Петров. Железарско ателие — Георги Петков. Дърводелско ателие — Нено Ненов. Грим и перуки — Станой Станоев, Гинка Ангелова. Завеждащ театрален гардероб — Стоянка Найденова.

редакция на програмата
ЛИТЕРАТУРНОТО БЮРО
уредба и художествено оформление
ДИМИТЪР ГИЛЕВ

